Bundel - Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen van 18 april 2024

1 Vervolg spoeddebat raadsbrief Overvecht-Noord aardgasvrij
Wethouder: Van Hooijdonk, beleidsterrein: Energie en Klimaat
Indicatieve behandeltijd: 120 minuten
Geagendeerd door: Jantine Zwinkels (CDA), Gertjan te Hoonte (VVD), David Bosch (UtrechtNu!), Maarten van Heuven (Partij voor de Dieren), Gert Dijkstra (EenUtrecht), Ralph Peters (D66), Charlotte Passier (Volt), Miraç Usta (DENK), Rachel Heijne (GroenLinks), Cees Bos (Stadsbelang Utrecht), Kirsten Alblas (ChristenUnie) en Joachim Cornielje (PvdA)
De agenderende fracties willen met de wethouder in debat omtrent het nieuwsbericht van Eneco en de ontvangen raadsbrief.
Zij willen graag weten hoe dit is verlopen en wat dit betekent voor de ambities en plannen van de gemeente en buurtbewoners. Met het spoeddebat hopen ze opheldering en duidelijkheid te krijgen.

Dossier 4046 voorblad

Raadsbrief Vervolg project Overvecht-Noord aardgasvrij

Beantwoording SV2024 nr 64 over Aardgasvrij Overvecht-Noord zonder samenwerking met Eneco

Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen

Dossiernummer	4046
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	18 april 2024
Agendapunt	1
Titel	Vervolg spoeddebat raadsbrief Overvecht-Noord aardgasvrij
ID	4258
Behandelend ambtenaar	Bram de Deugd
Telefoon	
E-mail	bram.de.deugd@utrecht.nl
Datum collegebesluit	
Geocodering	
Thema	
Portefeuillehouder	Wethouder Van Hooijdonk
Beleidsveld	Energie en Klimaat
Referendabel	
Reden niet referendabel	
Raadsadviseur (lijst)	
Behandelvoorstel	
Resultaat commissiebehandeling	
Resultaat raadsbehandeling	

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen	11 april 2024
Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen	**18 april 2024**

Voorgesteld besluit

Burgemeester en wethouders
Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 14 030
www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	Bram de Deugd	**Datum**	4 april 2024
Doorkiesnummer	14030	**Kenmerk**	12255953/20240405/BdD
E-mail	bram.de.deugd@utrecht.nl	**Onderwerp**	Overvecht-Noord aardgasvrij
Bijlage(n)	-	**Beleidsveld**	Energie en Klimaat

Geachte leden van de raad,

Utrecht werkt aan de overstap naar duurzame energie door bronnen en gebouwen te verduurzamen en de energie-infrastructuur daarop aan te passen. Daarmee leveren we een bijdrage aan het bestrijden van de wereldwijde klimaat- en energiecrisis. Deze brief gaat over het project Overvecht-Noord aardgasvrij.

In de raadsbrief van 3 november 2023 hebben we uw raad geïnformeerd over de stand van zaken rondom het project Overvecht-Noord aardgasvrij. We hebben toen toegelicht hoe we werken aan een betaalbaar aanbod voor bewoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties, waarbij we inzetten op een eigen bijdrage van nul euro. Conform de Transitievisie Warmte is het de ambitie om in 2030 aardgasvrij te zijn. Het is een lastige financiële puzzel; daarom hebben we verkend hoe alternatieve scenario's eruit kunnen zien.

Ontwikkelingen 3 april
Woensdagmiddag 3 april zijn we onaangenaam verrast door een nieuwsbericht van Eneco over Overvecht-Noord. Zij hebben zonder medeweten van de gemeente en betrokken woningcorporaties het bericht online gezet, dat op dit moment nog geen betaalbaar aanbod mogelijk is voor een aansluiting op het warmtenet van Eneco voor bewoners in Overvecht-Noord. Dit terwijl op donderdag 4 april een bestuurlijk overleg met Portaal, Woonin en Eneco was gepland om tot een definitief besluit te komen en de wijze van communicatie met elkaar af te stemmen. We betreuren dat door deze ontwikkelingen ons de kans wordt ontnomen om uw raad en de bewoners van Overvecht-Noord tijdig en fatsoenlijk te informeren over een gezamenlijk genomen besluit. Ons standpunt voor dat overleg was helder: ondanks alle inspanningen vonden we het aanbod aan de bewoners niet voldoen aan onze voorwaarden. Dat standpunt lichten we verderop in deze brief toe.

Onze inzet van de afgelopen maanden
We zijn zeer teleurgesteld dat we, met de betrokken corporaties Portaal en Woonin, er niet in zijn geslaagd om tot overeenstemming te komen met Eneco over een haalbaar en betaalbaar aanbod. Steeds is onze inzet geweest om de overstap naar een alternatieve warmtevoorziening zo aantrekkelijk mogelijk te maken voor een zo groot mogelijke groep bewoners (particulieren en huurders), maar ook voor MKB-bedrijven en maatschappelijk vastgoedeigenaren in Overvecht-Noord. We richten ons in deze brief vooral op het aanbod voor aansluiting op een uitbreiding van het huidige warmtenet van Eneco. Sinds de brief uit november 2023 hebben we alles op alles gezet om voor

zoveel mogelijk bewoners dat aantrekkelijke aanbod te bewerkstelligen. Dat heeft er ook toe geleid dat we heel ver zijn gegaan om tot dat aanbod te komen.

Inzet op betaalbaarheid
Een betaalbare overstap, zoals in de door uw raad vastgestelde Transitievisie Warmte is opgenomen, hebben we op basis van gesprekken met bewoners voor Overvecht-Noord vertaald in een eigen bijdrage van nul euro. Om de aansluiting van particuliere woningen en woningen van woningcorporaties op een warmtenet zo aantrekkelijk mogelijk te maken, zijn ook veel maatschappelijke financiële middelen ingezet. Dat omvat de PAW-subsidie, de gemeentelijke middelen uit het Corona-steunpakket (investeren met maatschappelijk rendement) en de ISDE- en SAH-subsidies (landelijke subsidies voor particulieren en woningcorporaties). Ook hebben we als gezamenlijke partijen de aanvraag van Eneco voor een Warmtenet Infrastructuur Subsidie (WIS), ondersteund. Door het uitgangspunt van geen eigen bijdrage voor bewoners en de inzet van al deze middelen, waren we er van uit overtuigd dat een grote groep bewoners in zou gaan op het aanbod, waardoor het zogenaamde ‘vollooprisico’ (risico dat minder mensen kiezen voor een aansluiting op een warmtenet dan waarmee in de businesscase is gerekend) sterk wordt beperkt.

Onderzochte scenario’s
In de zoektocht naar een betaalbaar aanbod, zijn verschillende scenario’s verkend. Eén daarvan was het verkleinen van het plangebied in Overvecht-Noord, zodat beschikbare middelen over minder aansluitingen zouden moeten worden verdeeld. Als gezamenlijke afweging is tussen woningcorporaties, Eneco en gemeente Utrecht afgesproken dit scenario uit te werken. Dat betekende wel dat we voor de Klopvaartbuurt een alternatieve route zouden gaan ontwikkelen. Die verantwoordelijkheid wilden wij nemen, als voor het deel ten zuiden van de Klopvaart (waar het warmtenet al wijdvertakt ligt) een goed aanbod mogelijk zou worden. We hebben ook met Eneco alle mogelijkheden verkend om de aan te leggen stadsverwarming aan te sluiten op gemeentelijke werkzaamheden in de openbare ruimte (o.a. rioolvervanging), om zo investeringskosten bij Eneco te vermijden. We hebben moeten constateren dat daarbij de risico’s te eenzijdig bij de gemeente zouden komen te liggen (bijvoorbeeld alle risico’s door vertraging én de evt. gevolgschade voor Eneco, zoals mislopen van subsidies en vertraging in de afzet van warmte).

De betekenis van transparantie
Binnen de vooraf bekende randvoorwaarden is onder leiding van een externe procesbegeleider gewerkt aan een haalbaar en betaalbaar aanbod. We hebben, samen met de woningcorporaties, steeds gehamerd op maximale transparantie in de berekeningen die door Eneco werden ingebracht. Weliswaar is daarbij een second opinion uitgevoerd, maar Eneco heeft niet alles willen laten zien, onder de stelling dat dit bedrijfsgevoelige informatie betreft. We hebben ook vastgesteld dat de berekeningen van Eneco in de loop van de tijd tot sterk wisselende uitkomsten hebben geleid. Dit heeft bij de andere partners de behoefte aan maximale transparantie vergroot. Deze wens voor transparantie in de berekening van de businesscase staat echter op gespannen voet met de voor Eneco bedrijfsgevoelige informatie. Ook de extern adviseur is er niet in geslaagd om alle informatie te analyseren en doorgronden. We begrijpen deze opstelling van Eneco als commercieel warmtebedrijf, maar betreuren tegelijkertijd dat daarmee zij de enige partij zijn die ‘aan de knoppen’ kan zitten. Meer gezamenlijk optrekken in o.a. het bepalen en beperken van risico’s had ons inziens tot een beter resultaat kunnen leiden. Op het moment dat bleek dat niet het gewenste resultaat kon worden bereikt, hebben wij geconcludeerd dat er binnen de huidige omstandigheden geen perspectief is op een haalbaar en betaalbaar aanbod voor Overvecht-Noord, dat voldoet aan de randvoorwaarden van betrokken partijen. Dit zou donderdag 4 april in een gezamenlijk bestuurlijk overleg worden besloten, inclusief de wijze van communiceren daarna.

De belangrijkste redenen voor beëindiging samenwerking
Er zijn drie hoofdredenen die ten grondslag liggen aan de conclusie dat het op dit moment niet zinvol is om door te werken aan de zoektocht naar een haalbaar en betaalbaar aanbod:

1. Het is niet gelukt om een aanbod aan bewoners voor te leggen dat voldoet aan de kaders uit de Transitievisie Warmte. Dit komt vooral doordat het speelveld waarin we opereren qua wet- en regelgeving nog niet op orde is. De belangrijkste voorwaarde is dat een alternatief voor aardgas voor de meeste bewoners goedkoper moet zijn dan aardgas. Dit geldt voor zowel de eenmalige investering als de maandelijkse kosten. Op dit moment kan warmte kostentechnisch niet

concurreren met aardgas, zoals ook blijkt in andere situaties in bijvoorbeeld Amsterdam. Het Rijk heeft een belangrijk rol in het oplossen hiervan. Een belangrijk aspect in de timing van dit besluit is ook dat de voorwaarden uit de Warmtenetten Investeringssubsidie (WIS) ons dwingen om snel tot overeenstemming te komen. Alhoewel enig uitstel zeker door ons mogelijk werd geacht, zagen we wel dat met een zorgvuldig participatie- en besluitvormingsproces, een tijdig investeringsbesluit zeer onder druk kwam te staan. Aangezien het perspectief op een sluitende financiële basis ontbreekt, is het besluit om de samenwerking te beëindigen nu genomen. Met het beëindigen van de samenwerking verliest het project de WIS-gelden, waardoor een haalbaar project verder uit zicht raakt.

2. De verdeling van de risico's en meerkosten bleek in de loop van het traject uit balans te raken. In de zoektocht naar besparingen om te komen tot een eigen bijdrage van nul euro voor bewoners, is onder andere een werkwijze onderzocht waarbij de aanleg van het warmtenet gelijktijdig met de vervanging van het riool plaatsvindt. Dit leidt tot een groot aantal uitvoeringsrisico's. Het belangrijkste risico bestaat uit kosten bij stilstand van de uitvoering als gevolg van onvoorziene omstandigheden. De verdeling van deze risico's tussen gemeente en Eneco was niet in balans, waardoor effecten voor de gemeente onevenredig groot zouden worden. Ook op andere onderdelen bleek Eneco onvoldoende bereid om risico's die samenhangen met de ontwikkeling van het warmtenet (zoals het risico op het contracteren van voldoende afnemer) naar zich toe te trekken. Zo werd het voorstel gedaan om het risico voor Eneco te verkleinen door per deelgebied een aansluitpercentage als criterium te hanteren voor de beslissing om tot uitvoering over te gaan. Ook is verkend of de meerprijs van warmte ten opzichte van aardgas gecompenseerd kon worden voor bewoners. Over de verdeling van de kosten van deze compensatie zijn we niet tot overeenstemming gekomen. Ook had Eneco de kosten voor het plaatsen van de afleverset krap begroot, waardoor in veel woningen extra kosten zouden ontstaan om de woningen aan te sluiten. Voor het afdekken van al deze risico's, die in de miljoenen liepen, was binnen het gemeentelijke projectbudget onvoldoende ruimte.

3. Er bestaat een spanning tussen de behoefte bij gemeente en corporaties aan transparantie en de bedrijfsvertrouwelijkheid van de businesscase. De behoefte aan transparantie is gevoed door een second opinion die een aantal issues blootlegde, waarover Eneco enerzijds en de woningcorporaties en de gemeente anderzijds, niet op één lijn konden komen. We realiseren ons dat sommige informatie dermate gevoelig is dat deze niet gedeeld kan worden. We hebben echter ook geconstateerd dat dit niet heeft bijgedragen aan het doorgronden van de businesscase.

De landelijke context
De ontwikkelingen in Overvecht-Noord staan niet op zichzelf. Op enkele plekken in het land lukt de overstap naar warmtenetten, maar we zijn niet de enige gemeente waar dit niet nog goed verloopt. De recente berichten over warmteprojecten in andere gemeenten (o.a. Den Haag en Amsterdam) laten zien dat er een landelijk systeemprobleem is: in het huidige speelveld is het realiseren van een financieel haalbaar en voor bewoners betaalbaar warmtenetproject niet voldoende mogelijk. Daarom zijn we in gesprek met het Rijk om de randvoorwaarden voor warmteprojecten in gunstige zin te beïnvloeden. Hoewel er beweging lijkt te zijn, is dit een traject voor de lange adem, dat niet op korte termijn een oplossing zal bieden voor Overvecht-Noord.

We blijven ons, zowel in VNG- als G4-verband, sterk maken voor meer publieke waarborgen in warmtenetten en voor de loskoppeling tussen prijzen voor warmte en aardgas (zoals geregeld moet worden in de Wet collectieve warmtevoorziening). Daarnaast vinden we belangrijk dat de gemeente meer sturing kan geven aan het proces om, samen met inwoners, buurtinitiatieven en energiecorporaties, uiteindelijk te komen tot besluiten over het warmtesysteem voor de wijken in de stad (zoals wordt vastgelegd in de Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie). De ontstane situatie in Overvecht-Noord is een tegenvaller, maar tegelijk ook een aanmoediging om landelijk te blijven ijveren voor meer instrumenten om de warmtetransitie eerlijk en onder regie van de gemeente (samen met uw raad, bewoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties) vorm te geven, ook in Overvecht-Noord. We roepen kabinet en Tweede Kamer daarom op vaart te maken met de verschillende wetsvoorstellen die voorliggen en extra stappen te nemen om alternatieven voor aardgas financieel mogelijk en aantrekkelijk te maken.

Wat betekent dit besluit voor Overvecht-Noord?
Uit de verschillende participatiemomenten is duidelijk naar voren gekomen dat betaalbaarheid heel belangrijk is voor de bewoners in Overvecht-Noord. We hebben vanaf de start van het project aangegeven dat deze transitie alleen doorgaat als het ook voor hen haalbaar en betaalbaar is. Op dit moment kunnen we geen betaalbaar aanbod doen aan bewoners en stoppen daarom voor nu de samenwerking. We blijven stimuleren dat bewoners (huurders en eigenaren) hun woningen verduurzamen. De komende periode gaan we de bewoners informeren, te beginnen met een breed verspreid wijkbericht en een aantal informatiebijeenkomsten. We gaan ook met hen in gesprek over welke stappen we gezamenlijk in de komende periode kunnen zetten en kijken naar een nieuw perspectief richting een aardgasvrije wijk.

Vervolgstappen
Er ligt nog steeds een opdracht van uw raad om Overvecht-Noord aardgasvrij te maken. Het beëindigen van de huidige samenwerking met Eneco in Overvecht-Noord maakt dat de termijn van 2030 helaas niet gehaald kan worden voor de delen die geschikt zijn voor aansluiting op een collectief warmtenet. De afgelopen jaren hebben we veel geleerd van alle onderzoeken die zijn uitgevoerd en de vele gesprekken die we hebben gevoerd met bewoners en ondernemers uit Overvecht-Noord. Dit heeft veel waardevolle inzichten en ervaringen opgeleverd die we graag willen gebruiken voor het bepalen van een nieuwe koers. We gaan ons daarom de komende maanden beraden over alternatieven voor deze wijk. Dit bekijken we in samenhang met de andere initiatieven uit blok 1 van de Transitievisie Warmte, omdat het hier ook effect op heeft. Ook onderzoeken we de mogelijkheden van een publiek warmtebedrijf, hierover wordt uw raad binnenkort nader geïnformeerd. Over de zoektocht naar een nieuw perspectief voor een aardgasvrij Overvecht-Noord informeren we uw raad uiterlijk in het vierde kwartaal van dit jaar.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Gemeente Utrecht

BEANTWOORDING SCHRIFTELIJKE RAADSVRAGEN 2024, NUMMER 64

Datum	9 april 2024
Van	College B&W
Behandeld door	Bram de Deugd
Doorkiesnummer	14030
E-mailadres	Bram.de.deugd@utrecht.nl
Kenmerk	12296149/20240408/BdD
Beleidsveld	Energie en Klimaat

Geachte leden van de raad,

Hierbij ontvangt u de beantwoording van de schriftelijke raadsvragen jaargang 2024 nummer 64 van Jantine Zwinkels (CDA Utrecht), Gertjan te Hoonte (Utrechtse VVD), Charlotte Passier (Volt Utrecht), David Bosch (UtrechtNu!), Maarten van Heuven (Partij voor de Dieren), Gert Dijkstra (EenUtrecht), Miraç Usta (DENK Utrecht) en Kirsten Alblas (ChristenUnie) van 5 april 2024 over 'Aardgasvrij Overvecht-Noord zonder samenwerking met Eneco?' De gestelde vragen zijn onderaan bijgevoegd.

Inleiding
De recente gebeurtenissen rond de ambitie om Overvecht-Noord aardgasvrij te maken, zijn zeer teleurstellend. Voor de bewoners en woningcorporaties in Overvecht-Noord die een bijdrage willen leveren aan de energietransitie, en voor ons vanuit de opdracht van uw raad om tot een haalbaar en betaalbaar alternatief aanbod te komen. Al in 2017 hebben we in een eerste wijkbijeenkomst aan bewoners laten weten dat we alleen een aanbod zouden doen aan de wijk, als dit haalbaar en betaalbaar zou zijn, zowel qua incidentele als structurele lasten. Dat de samenwerking met Eneco in Overvecht-Noord nu beëindigd is en er dus niet op korte termijn een aanbod aan de wijk kan worden voorgelegd, is een tegenslag. We staan echter 100% achter de gemaakte afweging, omdat we dit doen voor de bewoners van Overvecht-Noord en willen dat de toekomstige warmteoplossing voor de meeste mensen niet duurder is dan aardgas.

Vraag 1
Komt het terugtrekken van Eneco als een verrassing voor het college?
***Antwoord* 1**
Het voorstel om de samenwerking tot een uitbreiding van het warmtenet in Overvecht-Noord te beëindigen en de bijbehorende intentieovereenkomst te ontbinden, stond op de agenda van een bestuurlijk overleg op 4 april met de gemeente, Eneco en de betrokken woningcorporaties (Portaal en Woonin). Deze intentieovereenkomst is gesloten op 30 mei 2023 en had als doel te komen tot een gebiedsovereenkomst tussen partijen, waarin de voorwaarden voor de uitbreiding van het warmtenet in Overvecht-Noord werden uitgewerkt. Dit voorstel is gezamenlijk voorbereid, in de (loop van de) week van 18 maart steeds duidelijker werd dat het niet mogelijk bleek om tot een haalbaar en

betaalbaar aanbod voor bewoners te komen. Voor ons was het belangrijk om het voorstel te beoordelen op de gevolgen voor bewoners en de communicatie in te richten op goede en tijdige informatievoorziening van bewoners en raad. In het overleg van 4 april zouden partijen ook afspraken maken over de wijze van communiceren over het besluit. Het besluit van Eneco om de samenwerking te beëindigen, kwam dus niet als een verrassing. Het eenzijdig bepaalde moment waarop Eneco met het nieuws naar buiten trad daarentegen wel. Dit was tegen de afspraken in. Het bestuurlijk overleg heeft daarmee niet meer zoals beoogd plaatsgevonden: er is geen gezamenlijk besluit meer genomen.

Vraag 1a
Zo nee, wat heeft het college gedaan om dit te voorkomen?
Antwoord 1a
Zie antwoord 1 hierboven: we hebben samen met betrokken partijen toegewerkt naar besluitvorming. M.n. vanaf de week van 18 maart is er intensief ambtelijk contact geweest tussen de gemeente, Eneco en de woningcorporaties over het voorstel voor het bestuurlijk overleg en de wijze van communicatie. Tot op het laatste moment was er geen indicatie dat Eneco zelfstandig naar buiten zou gaan.

Vraag 1b
Zo ja, hoe kan het dat het college dit niet zag aankomen?
Antwoord 1b
We hebben afgelopen periode duidelijke afspraken voorbereid over de beëindiging van de samenwerking en hoe we hierover gezamenlijk zouden communiceren. In de week van 18 maart begon het ernaar uit te zien dat er geen haalbaar en betaalbaar aanbod voor bewoners voor uitbreiding van het warmtenet zou gaan komen, en is daarom gewerkt aan een voorstel voor het bestuurlijk overleg en aan afstemming tussen alle partijen over de communicatie hierover naar buiten. Daarbij was de opstelling van alle betrokken partijen dat gezamenlijk een besluit genomen zou worden in het bestuurlijk overleg van 4 april. Eneco heeft zich niet aan deze afspraken gehouden door, zelf een persbericht naar buiten te brengen, voordat het bestuurlijk overleg had plaatsgevonden. Tot vlak voor het moment dat het persbericht werd geplaatst is er geen aanleiding geweest om aan te nemen dat Eneco zich niet aan de afspraken zou houden. Hier waren zelfs op woensdagmiddag 3 april in contacten met Eneco geen indicaties voor.

Vraag 2
Hoe reflecteert het college op de samenwerking met Eneco en op het eenzijdig handelen in het stoppen van deze samenwerking door Eneco?
Antwoord 2
We betreuren de manier waarop Eneco heeft gehandeld. De afspraken die partijen hadden gemaakt, voorzagen in een zorgvuldige manier om dit besluit aan uw raad en de bewoners van Overvecht-Noord kenbaar te maken. Het eenzijdig handelen in de communicatie door Eneco heeft verwarring en onduidelijkheid veroorzaakt, dit had voorkomen kunnen worden. De afgelopen zeven jaar hebben Eneco en de gemeente samengewerkt; met name het afgelopen jaar was de samenwerking met Eneco intensief. Ondanks uiteenlopende belangen is er constructief gewerkt aan een haalbaar en betaalbaar aanbod. Het inzicht van partijen dat de grote inspanningen uiteindelijk niet konden leiden tot het gewenste resultaat, is heel teleurstellend. Maar het was wel een inzicht dat betrokken partijen in aanloop naar het bestuurlijk overleg deelden. Het feit dat de beëindiging op deze wijze in de openbaarheid terecht is gekomen, doet wat ons betreft geen recht aan de manier van samenwerken van de afgelopen jaren.

Vraag 3
Waren er in de afgelopen maanden of weken al spanningen in de relatie met Eneco?
Antwoord 3
De samenwerking tussen partijen was de afgelopen maanden intensief en de weg naar een haalbaar aanbod was hobbelig. Er zijn stevige gesprekken gevoerd en dat is gebruikelijk bij projecten waarin de belangen groot zijn. Er is echter nooit een sfeer ontstaan waarin het vermoeden bestond dat er geen vertrouwen meer was over gemaakte afspraken. Wel was er onvrede bij de corporaties en de gemeente over het gebrek aan transparantie vanuit Eneco over de businesscase en de volatiliteit van de uitkomsten van de businesscase. Dit betrof een inhoudelijke discussie en had geen gevolgen voor de relatie.

Vraag 4
Was deze uitkomst, een onhaalbare business case, van tevoren niet zien aan te komen, aangezien de samenstelling van het type woningen in dit gebied niet/nauwelijks is veranderd?
Antwoord 4
Partijen wisten vanaf het begin dat het een complexe puzzel zou worden om binnen de gestelde randvoorwaarden van partijen (waaronder een eigen bijdrage van 0 euro) te komen tot een haalbaar aanbod. Dit hebben we onder meer met uw raad gedeeld in de Tussenrapportage uitvoeringsprogramma Overvecht-Noord Aardgasvrij en ontwikkelingen m.b.t. buurtinitiatieven van 23 november 2023. Er is een jaar gewerkt aan het ontwikkelen van een aanbod. In de loop van dat jaar hebben we met elkaar steeds gezocht naar optimalisaties. Die werden soms ook gevonden, maar wogen niet op tegen tegenvallers en risico's die op de gemeente werden afgewenteld. Daarbij bleek ook dat de uitkomsten uit de businesscase heel volatiel waren. In januari van dit jaar is in gezamenlijkheid besloten om de optie van een verkleind plangebied te onderzoeken. Ook dit bleek niet tot het gewenste resultaat te leiden. Dat het onhaalbaar zou zijn, werd pas gedurende de afgelopen weken duidelijk. Het type aan te sluiten woningen is slechts een onderdeel van de reden waarom dit project financieel uitdagend is. De belangrijkste voorwaarde voor de gemeente is dat een alternatief voor aardgas voor de meeste bewoners niet duurder mag zijn dan aardgas. Voor het warmtenet in Overvecht-Noord hebben we dat vertaald naar een eigen bijdrage van nul euro en een energierekening die voor de meeste bewoners goedkoper of gelijk blijft. Betaalbaarheid is immers zowel voor uw raad als voor de bewoners van de wijk het belangrijkste uitgangspunt. De afgelopen weken werd duidelijk dat dit niet ging lukken. Daarnaast bleek de verdeling van de risico's en meerkosten uit balans te raken en was er een spanning tussen de behoefte bij gemeente en corporaties aan transparantie van de businesscase. Zie ook de raadsbrief van 4 april jl.. Deze optelling van complexiteit heeft tot de conclusie geleid dat het voortzetten van de zoektocht geen zin meer had.

Vraag 4a
Zo ja, waarom is er dan zo lang en veel geïnvesteerd in dit traject?
Antwoord 4a
Niet van toepassing.

Vraag 4b
Zo nee, hoe kan dat dan?
Antwoord 4b
Zie antwoord op vraag 4.

Vraag 5
Wanneer was het moment waarop duidelijk werd dat de betaalbaarheid van de stadsverwarming voor Overvecht-Noord onder druk kwam te staan?

Antwoord 5
Vanaf het moment dat partijen concreet gingen samenwerken om te komen tot een haalbaar en betaalbaar aanbod (juni 2023, het moment waarop de aanvraag voor de Warmtenetten Investeringssubsidie, WIS werd gedaan), was duidelijk dat het een complexe puzzel zou worden. De zoektocht naar een haalbaar en betaalbaar aanbod heeft veel besparingen opgeleverd. Zo is er veel tijd geïnvesteerd in het onderzoeken hoe de aanleg van het warmtenet geïntegreerd kon worden in de vervangingswerkzaamheden voor het riool. Ook de mogelijkheid om de PAW-gelden in te zetten als voorfinanciering en garantie heeft veel tijd gekost. De besparing die hiermee ingerekend kon worden was aanzienlijk. Daartegenover stonden tegenvallers die verwerkt moesten worden (inflatiecijfers, bepaalde investeringen van Eneco bleken niet subsidiabel, een grote aansluiting viel weg, rekenregels uit de concept-Wcw vielen nadelig uit). Begin dit jaar werd duidelijk dat het vastrecht met een zeer groot bedrag was gestegen, waardoor de maandelijkse kosten voor warmte een stuk hoger uitkwamen dan aardgas. Dit telde op bij de problemen die we al hadden om een aantrekkelijk aanbod te ontwikkelen. Het totale traject waarin de plussen en de minnen zijn onderzocht, uitgevoerd en in de businesscase zijn verwerkt, in combinatie met het uitvoeren van een second opinion heeft een klein jaar geduurd. Het besluit om dit traject te beëindigen is dus niet lichtzinnig genomen. Pas in de week van 18 maart werd meer en meer duidelijk dat verder zoeken naar een haalbaar en betaalbaar aanbod geen zin meer had.

Vraag 6
Hoe gaat de reactie van het college zijn op het persbericht? Hoe gaat het gesprek worden opgepakt?
Antwoord 6
Op woensdagmiddag 3 april zijn we verrast door het persbericht van Eneco. We waren met name ontstemd dat bewoners in Overvecht-Noord het nieuws hierdoor uit de media moesten vernemen. De communicatieplanning die we zouden volgen na het te nemen besluit in het bestuurlijk overleg van 4 april is vervolgens versneld uitgevoerd. We zijn direct aan de slag gegaan om een wijkbericht te versturen naar bewoners. We hebben dezelfde avond desgevraagd een korte reactie op persvragen gegeven. De raadsbrief is donderdagochtend 3 april verzonden naar uw raad. We hebben door de noodzakelijke snelheid onze gesprekspartners (waaronder de corporaties) onvoldoende vooraf actief ingelicht. Dat vinden we vervelend.
Afgelopen donderdag vond het bestuurlijk overleg plaats, waarin partijen de beëindiging van de samenwerking wilden bekrachtigen. Dit overleg is doorgegaan met een gewijzigde agenda. Wij hebben in dit overleg richting Eneco ons ongenoegen geuit over het besluit van Eneco om tegen de afspraken in een nieuwsbericht te sturen.

Vraag 7
Wat betekent dit persbericht voor Overvecht-Noord?
Antwoord 7
Het persbericht heeft voor veel verwarring en onduidelijkheid gezorgd. Met een gezamenlijke communicatiestrategie zoals we hadden afgesproken met partijen hadden we dit grotendeels kunnen voorkomen. We gaan de komende maanden nadenken over een andere koers. Daarover berichten we uw raad uiterlijk in het vierde kwartaal van dit jaar.

Vraag 8
Hoe is het geld dat vanuit het Rijk en de Provincie is gekomen voor aardgasvrij Overvecht Noord tot nu toe besteed?
Antwoord 8
Het projectbudget bestaat uit 3,75 miljoen vanuit gemeentelijke middelen (het voormalig coronamaatregelenpakket Investeren met maatschappelijk rendement) en subsidie van het ministerie van BZK ter grootte van 4,705 miljoen (PAW-gelden). Dat is gezamenlijk 8,455 miljoen euro. Dit

bedrag is bedoeld voor de uitvoering en is nog niet uitgegeven en is opgenomen in de reserve aardgasvrije wijken. Er zijn geen provinciale middelen beschikbaar geweest voor dit project. De totale plankosten (onderzoek en uren) voor het project Overvecht-Noord die zijn uitgegeven tot en met 2024 bedragen 3,16 miljoen euro waarbij het zwaartepunt op de laatste vier jaar lag. Ze zijn bekostigd uit de gemeentelijke middelen die zijn opgenomen in het programma Klimaatvriendelijke stad, onderdeel Energietransitie. Daarnaast is er nog 0,285 miljoen aan plankostenbudget uit de PAW-middelen beschikbaar in de reserve aardgasvrije wijken.

Vraag 9
Wat is de financiële en technische impact van het terugtrekken van Eneco? Ook met het oog op de financiën uit het Rijk?
Antwoord 9
Als deelnemer aan het programma aardgasvrije wijken uit de eerste ronde hebben we de 4,705 miljoen euro als een decentralisatie-uitkering ontvangen. Er zijn in deze eerste ronde geen voorwaarden verbonden aan het uitgeven van deze gelden. Er is dus geen financiële impact in de zin dat we gelden terug moeten storten. Daarnaast heeft Eneco de Warmte investeringssubsidie (WIS-subsidie) toegekend gekregen voor het project Overvecht-Noord. Deze subsidie is nu niet meer beschikbaar voor Overvecht-Noord. Mocht er een nieuw plan zijn voor Overvecht-Noord met een warmtenet, dan kan de aanbieder daarvan een nieuwe aanvraag doen. Op dit moment wordt het totaal beschikbare landelijke WIS-budget door alle aanvragen overschreden.

Vraag 10
Hoe gaat de wethouder communiceren met de bewoners, met name de eigenaren van koopwoningen, MKB-bedrijven en burgers die al 7 jaar in onzekerheid verkeren?
Antwoord 10
Op 9-4 is een wijkbericht bezorgd bij alle bewoners in Overvecht-Noord met een gasaansluiting. In dit wijkbericht geven we aan dat er op dit moment geen aanbod komt voor de overstap naar een warmtenet. Voor de Vechtdijk en het Antoniuskwartier & Klopvaartbuurt-Zuid hebben we een aparte brief gemaakt. Voor deze deelgebieden is een warmtepomp meer geschikt, maar aangezien we naar het gehele gebied kijken doen we ook daar nu geen gemeentelijk aanbod. Daarnaast organiseren we vier bijeenkomsten in april in de wijk om het gesprek aan te gaan met wijkbewoners en vragen te beantwoorden.

Vraag 11
Welke impact heeft dit voor de klimaatdoelstellingen?
Antwoord 11
De doelstelling om in 2030 volledig aardgasvrij te zijn in Overvecht-Noord moeten we helaas loslaten. In die zin vertragen we en het is op dit moment onduidelijk of we deze achterstand de komende jaren kunnen inlopen.

Vraag 12
Heeft het college een alternatief plan? Zeker als het terugtrekken van Eneco geen verrassing is? Zo nee, waarom heeft het college die niet?
Antwoord 12
In de raadsbrief Tussenrapportage uitvoeringsprogramma Overvecht-Noord Aardgasvrij en ontwikkelingen m.b.t. buurtinitiatieven van 3 november 2023 hebben we al aangegeven dat "mocht het desondanks onverhoopt niet lukken om tot een haalbaar en betaalbaar aanbod te komen, we moeten nadenken over alternatieve scenario's. Daarom gaan we verkennen hoe alternatieve scenario's voor Overvecht-Noord eruit kunnen zien. We hebben de buurtinitiatieven uitgenodigd om hierover mee te denken. Gezien de problemen op het elektriciteitsnet gaat het hier om scenario's die niet uitsluitend

uitgaan van all electric-oplossingen." Nadat we samen met Portaal, Woonin en Eneco "alles op alles hebben gezet om het warmtenet te laten slagen", gaan we nu met de concrete uitwerking van een alternatief plan aan de slag. Zoals gemeld in de raadsbrief van 4 april jl. informeren wij u uiterlijk in Q4 2024 over de zoektocht naar een nieuw perspectief. Daarbij betrekken we de meest recente inzichten uit de herijking van de Transitievisie Warmte.

Vraag 13
Aangezien dit traject (met Eneco) een van de belangrijkste argumenten was om het participatieproces van de inwonerinitiatieven 'Klopvaart Aardgasvrij' en 'Nieuwe Energie voor de Vechtzoom' niet verder te steunen, hoe kijkt het college daar nu tegenaan? Is het college nu wel weer bereid om het inwonertraject (financieel) te ondersteunen?
Antwoord 13
We hebben in de raadsbrief van 3 november jl. vastgesteld dat de oplossing die de buurtinitiatieven voorstaan, leidt tot hoge investeringen aan de voorkant. Dit vinden we onwenselijk, omdat de oplossing daarmee niet voor iedereen haalbaar en betaalbaar is. Voor de overstap naar collectieve warmte was er nog een onrendabele top van €6.000. Na deze overstap zouden bewoners op natuurlijke momenten hun woning verder kunnen verduurzamen. De investeringskosten van het all electric scenario liggen tussen €20.000 en €50.000. Dit is dus zeker geen oplossing die aan het gestelde kader voldoet.
We gaan nu opnieuw naar de mogelijke oplossingen voor de gehele wijk kijken. Daar nemen we de buurtinitiatieven zeker in mee. Echter, we hebben niet het voornemen om voor het specifieke gebied van de buurtinitiatieven middelen beschikbaar te stellen, omdat middelen voor andere delen van de wijk dan te veel beperkt worden.

Vraag 14
De wethouder ontraadde moties die gingen over het ondersteunen van lokale warmte-initiatieven. Hoe kijkt zij daar nu op terug?
Antwoord 14
In de raadsbrief van 3 november hebben we toegelicht waarom het alternatief van de buurtinitiatieven niet voldoet aan onze uitgangspunten op het gebied van onder meer betaalbaarheid, schaalbaarheid en ontzorgen van bewoners. De in die brief genoemde argumenten zijn nog steeds valide. Wel gaan we de komende periode met de buurtinitiatieven in gesprek. We nemen daarin de inzichten uit de herijking van de Transitievisie Warmte mee.

Vraag 15
Zou dit de kansen voor lokale energie-initiatieven (met alternatieve warmte-) oplossingen weer kunnen vergroten?
Antwoord 15
We betrekken de buurtinitiatieven graag bij het maken van een nieuw plan voor het hele gebied Overvecht-Noord, zoals we ook al hebben aangegeven in de raadsbrief van 3 november. Daarbij betrekken we ook de meest recente inzichten van de herijking van de Transitievisie Warmte.

Vraag 16
Is het college bereid om opnieuw met hen om tafel te gaan?
Antwoord 16
Ja, we zijn altijd bereid om in gesprek te gaan met bewoners. Zoals aangegeven in de raadsbrief van 3 november, hebben we de buurtinitiatieven uitgenodigd om mee te denken over alternatieve scenario's voor Overvecht-Noord.

Vraag 17
Eerder is door de raad uitgesproken dat de afhankelijkheid van één enkele grote partij niet wenselijk is. Hoe kijkt het college hier nu tegen aan? Is het college hierin van mening veranderd?
Antwoord 17
Binnen warmtenetten is er inderdaad altijd sprake van een monopolistische situatie. In een groot deel van de stad ligt de keuze nog open. De concept Wet collectieve warmte (Wcw) geeft gemeenten positie om warmtebedrijven aan te wijzen en bepaalt dat warmtebedrijven in meerderheid in publieke handen moeten zijn. Aangezien Eneco desgevraagd heeft aangegeven dat het voor hen geen mogelijkheid is om te participeren op basis van een ontbrekend concreet wettelijk perspectief en door politieke onzekerheid, waarover wij u op 12 maart jl. informeerden in de raadsbrief 'Reactie Eneco op verzoek tot samenwerking', oriënteren wij ons sterker dan voorheen op de oprichting van een publiek warmtebedrijf als ruggengraat voor de warmtetransitie in Utrecht. Hierover wordt uw raad binnenkort nader geïnformeerd. Er zullen echter ook locaties heel dichtbij het net van Eneco zijn, waar het toch voor de hand ligt dat dit net een rol speelt in een toekomstige oplossing.

Vraag 18
Hoe wil het college nu verder gaan?
Antwoord 18
De samenwerking met Eneco in Overvecht-Noord is beëindigd. Dit betekent niet dat het project Overvecht-Noord daarmee is beëindigd. Er ligt nog steeds een opdracht van uw raad om deze wijk aardgasvrij te maken. Een gevolg van het beëindigen van de samenwerking met Eneco is wel dat we 2030 misschien los moeten laten. We gaan ons de komende maanden daarom richten op een wijziging van de koers van het project. We gaan een aantal scenario's verkennen waarin verschillende perspectieven in beeld worden gebracht. Via buurtbijeenkomsten halen we de meningen, zorgen en ideeën van bewoners op en die geven we een plek in de verschillende scenario's. Eneco blijft als eigenaar van het bestaande warmtenet een belangrijke partner in de energietransitie in onze gemeente. De mogelijkheden die de Wcw ons gaat geven en de manier hoe deze wet de positie van Eneco kan wijzigen, betrekken we in deze scenario's.

Vraag 19
Wil het college deze vragen beantwoorden voor het spoeddebat in de commissie EDVW?
Antwoord 19
Ja.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Schriftelijke vragen: Aardgasvrij Overvecht -Noord zonder samenwerking met Eneco?

Met grote verbazing lazen de onderstaande fracties het persbericht van Eneco met de boodschap dat zij de uitrol van stadsverwarming niet als haalbaar en betaalbaar achten en een streep zetten door de samenwerking met de gemeente.
Zeer recent hebben we nog een commissiedebat én raadsvergadering gevoerd over de oplossingen voor een aardgasvrij Overvecht-Noord. Toen gaf de wethouder nog aan dat stadsverwarming in samenwerking met Eneco de voorkeur heeft, ook ten opzichte van lokale energie-initiatieven.
Onderstaande fracties willen opheldering van het college, omdat het nogal vreemd is dat een partner in de energietransitie zo hard ingaat op de relatie met de gemeente. Daarom de volgende vragen:

1. Komt het terugtrekken van Eneco als een verrassing voor het college?
    a. Zo nee, wat heeft het college gedaan om dit te voorkomen?
    b. Zo ja, hoe kan het dat het college dit niet zag aankomen?
2. Hoe reflecteert het college op de samenwerking met Eneco en op het eenzijdig handelen in het stoppen van deze samenwerking door Eneco?
3. Waren er in de afgelopen maanden of weken al spanningen in de relatie met Eneco?
4. Was deze uitkomst, een onhaalbare business case, van tevoren niet zien aan te komen, aangezien de samenstelling van het type woningen in dit gebied niet/nauwelijks is veranderd?
    a. Zo ja, waarom is er dan zo lang en veel geïnvesteerd in dit traject?
    b. Zo nee, hoe kan dat dan?
5. Wanneer was het moment waarop duidelijk werd dat de betaalbaarheid van de stadsverwarming voor Overvecht-Noord onder druk kwam te staan?

Verder willen de fracties weten hoe dit bestuurlijk nu effect heeft, zowel richting Eneco als vooral ook richting de buurtbewoners en de verantwoording naar de raad.

6. Hoe gaat de reactie van het college zijn op het persbericht? Hoe gaat het gesprek worden opgepakt?
7. Wat betekent dit persbericht voor Overvecht-Noord?
8. Hoe is het geld dat vanuit het Rijk en de Provincie is gekomen voor aardgasvrij Overvecht Noord tot nu toe besteed?[1]
9. Wat is de financiële en technische impact van het terugtrekken van Eneco? Ook met het oog op de financiën uit het Rijk?
10. Hoe gaat de wethouder communiceren met de bewoners, met name de eigenaren van koopwoningen, MKB-bedrijven en burgers die al 7 jaar in onzekerheid verkeren?

[1] Zie: 2024 jaarplan begroting Energietransitieplan (8 miljoen alleen al voor Overvecht) (12104848/240702/PM)

Naast de financiële consequenties willen we graag ook zicht op de inhoudelijke gevolgen voor de keuze in warmteoplossingen voor Overvecht-Noord.

11. Welke impact heeft dit voor de klimaatdoelstellingen?
12. Heeft het college een alternatief plan? Zeker als het terugtrekken van Eneco geen verrassing is? Zo nee, waarom heeft het college die niet?

Vanuit de buurt zijn eerder ook initiatieven ondernomen en zelfs plannen uitgewerkt.

13. Aangezien dit traject (met Eneco) een van de belangrijkste argumenten was om het participatieproces van de inwonerinitiatieven 'Klopvaart Aardgasvrij' en 'Nieuwe Energie voor de Vechtzoom' niet verder te steunen, hoe kijkt het college daar nu tegenaan? Is het college nu wel weer bereid om het inwonertraject (financieel) te ondersteunen?
14. De wethouder ontraadde moties die gingen over het ondersteunen van lokale warmte-initiatieven. Hoe kijkt zij daar nu op terug?
15. Zou dit de kansen voor lokale energie-initiatieven (met alternatieve warmte-) oplossingen weer kunnen vergroten?
16. Is het college bereid om opnieuw met hen om tafel te gaan?

Tot slot.

17. Eerder is door de raad uitgesproken dat de afhankelijkheid van één enkele grote partij niet wenselijk is. Hoe kijkt het college hier nu tegen aan? Is het college hierin van mening veranderd?
18. Hoe wil het college nu verder gaan?
19. Wil het college deze vragen beantwoorden voor het spoeddebat in de commissie EDVW?

Gesteld door:

- Jantine Zwinkels (CDA Utrecht)
- Gertjan te Hoonte (Utrechtse VVD)
- Charlotte Passier (Volt Utrecht)
- David Bosch (UtrechtNu!)
- Maarten van Heuven (Partij voor de Dieren)
- Gert Dijkstra (EenUtrecht)
- Miraç Usta (DENK Utrecht)
- Kirsten Alblas (ChristenUnie)